

El paó de Marià Manent

JORDI
GALVES

A Marià Manent el temps l'ha consolidat i l'ha convertit en un dels poetes que avui més s'estimen, perquè ens ha ensenyat a llegir millor, a pensar més, a saber-ne amb tremp i seny. Li devem bona part de l'interès per la poesia romàntica anglesa, per Kipling, per la lírica xinesa clàssica, per Rilke i Valéry, com l'hi devem a Borges i a Pound. Ha vestit de literatura el Montseny, ha renovat el simbolisme que mai no s'acaba, ha afillat Pere Gimferrer i ha construït un dels símbols plàstics, un dels personatges literaris des de la Vaca Cega de Maragall: el Paó sota el cedre. Pregunteu-li a Perejaume si no em creieu. Una imatge de possibilitats imprevistes, una fita literària com poques. El recordo haver vist en el quadre d'Antonello da Messina *Sant Jeroni al seu estudi* a la National Gallery de Londres. Jeroni, sant patró dels traductors, ja saben, en té un corrent per allà com una aparició fabulosa, com la imatge mateixa de sorpresa del món, de la bellesa sense concessions. Però és molt més que això. Escot Erígena ja va deixar dit que la Bíblia té infinits significats i que és diversa com el plomatge del paó. I qui diu la Bíblia diu tots els llibres, per això l'au representa bé la concupiscència de la nostra època contemporània per la lectura entenimentada. La cua de seda immòbil, la mirada perduda i silenciosa, absent i poderosa. És la mateixa mirada que tenen els ulls dels individus d'avui, la mateixa que té al segle

XII el cavaller Perceval contemplant les tres gotes de sang sobre la neu, els mateixos ulls de la malenconiosa gavina de Txèkhov. És la mirada de l'estranyament de si, de l'estat mental calmos i alhora fascinat per l'enigma. Una metàfora de les atònites mirades que intercanviem entre nosaltres, els humans. Tot ulls i interrogants.

El paó desplega el ròssec i apareixen molts altres ulls inquietants, els ulls tornassolats de les plomes, com en les ales dels àngels romànics de Taüll. Aquell dia que l'escriptor Marià Manent va entrar a l'Atheneum Club de Londres, un dia de juny de 1949, va identificar alguna d'aquelles plomes de paó que decoraven els gerros de l'elegant *hall*. Els ulls el miraven i Manent s'hi va fixar un moment, se sentia intimidat enmig del decorat sumptuós, en aquell refinat club que freqüentaven alts funcionaris pú-

blics, bisbes i almiralls. Però se sentia intimidat sobretot perquè ni més ni menys que Thomas Stearns Eliot l'havia convidat a dinar. Era ben natural davant del tòtem literari d'allò més *was*p. El fet que Eliot fos catòlic augmentava en el fons el costat *british* més ranci; Manent fou juntament amb Josep Carner i Joan Crexells el nostre escriptor més a l'anglesa i que anys més tard acabaria lluint sobre el pit les insígnies de l'Orde de l'Imperi Britànic. En posar-se soda a l'*scotch*, Eliot per força se'n va adonar, aquell espanyol menut tenia maneres.

“Al dit petit de la mà esquerra porta un anell d'or amb un petit escut gravat en pedra de color blau marí”, li explica Manent al seu fill Albert en una carta preciosa. La fosforescència de la joia, els ulls de paó, els d'Eliot darrere de les ulleres: l'escena és una imatge extraordinària que il·lustra l'obra literària de Manent, en subratlla el joc de mirades. En tot el segle passat no trobem a Catalunya, després de Carles Riba, cap crític més penetrant i divulgador, més exacte i alhora més generador d'entusiasmes. I com molts dels grans escriptors catalans, va tenir en el periodisme la seva gran escola d'escriptura. La manera que té Manent de parlar dels llibres és rica i diversa com la dels ulls del paó. Creu en el poder de la informació, en la divulgació com a fonament de la tradició literària. És anglòfil perquè vol ser abans que res un individu civilitzat, culte, però alhora un escriptor pràctic. Davant de la tradicional admiració catalana per les literatures francesa, espanyola i italiana, Manent es decanta per la personalitat cultural anglosaxona, que sembla molt més empírica. Escriu per a la immensa majoria dels que llegeixen, que no pretenen ser erudits però sí ben formats, amb criteris propis. Així com tota la poesia de Manent és un esforç per dotar l'existència d'harmonia, els seus comentaris sobre literatura fan de la nostra cultura una cultura moderna i, per tant, de masses. Plural i rica com les plomes amb ulls esbatanats del paó.

«Així com tota la poesia de Manent és un esforç per dotar l'existència d'harmonia, els seus comentaris sobre literatura fan de la nostra cultura una cultura moderna i, per tant, de masses. Plural i rica com les plomes amb ulls esbatanats del paó»